

Instagram: stela_knjige

Facebook: stela

www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA

Ann Shin

THE LAST EXILES

THE LAST EXILES © 2021 by Ann Shin

All rights reserved including the right of reproduction in whole, or in part in any form. This edition is published by arrangement with Harlequin Books S.A. This is a work of fiction. Names, characters, places and incidents are either the product of the author's imagination, or are used fictitiously, and any resemblance to actual persons, living or dead, business establishments, events, or locales are entirely coincidental.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2021

ZA IZDAVAČA

Marko Sabovljević

UREDNIK

Marina Sabovljević

LEKTURA I KOREKTURA

Lidija Cenić

DIZAJN KORICA

Sara Vranić

SLOG I PRELOM

Studio Znak

ŠTAMPA

Alpha print, Zemun

TIRAŽ

1.000

IZDAVAČ

Publik praktikum, imprint Stela

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA

2021

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

POSLEDNJI IZGNANICI

EN ŠIN

Prevela sa engleskog
Milica Gnjatović

Stela

Mojoj porodici

PROLOG

Nekoliko fotografija iskliznulo je iz fascikle i zalepršalo nad stepeništem sedišta novinske kuće *Rodong*. Sođa se okretala unaokolo, a koraci su joj odzvanjali dok je jurila za razbacanim crno-belim papirima. Pokupila je fotografije i vratila ih u fasciklu, dok su joj ruke drhtale, a adrenalin jurio venama jer je bilo kasno i propustiće da ih večeras preda na štampanje. Okrenula se da potrči ka predvorju, blede zimsko sunce treperilo je pre nego što će zaći iza zgrade. Progurala se kroz vrata, usporivši taman dovoljno da pokaže svoju značku sa imenom dok je prolazila pored radnika obezbeđenja. Bio je to tip sa ožiljcima od boginja na licu, koji je sedeo pored kabine sa rendgenskim sigurnosnim skenerom prekrštenih ruku i kape navučene nisko iznad očiju. Progundao je i pustio je da prođe; oboje su znali da skener nije radio.

Prevrćući fotografije u fascikli Sođa je otvorila vrata redakcije i zastala, hvatajući dah. Glavni urednik gospodin Mun stajao je kod radnih panoa crven u licu, iznerviran, vičući na urednike koji su stajali oko njega nesigurnog i pokajničkog držanja; dim od cigareta nadvijao se nad njima poput oblaka nezadovoljstva. Mlađi istraživači i pisci – anonimni podizvođači – sedeli su pogrbljeni za stolovima usredsređeni na ekrane računara, svi zauzeti pokušajem da izgledaju zauzeto. Sođin otac je bio leđima oslonjen na pano, kolumna teksta premazana

voskom lepila mu se za prste dok je nervozno gledao u sat koji je visio između portreta Dragog Vođe i Nebeskog Vođe. Na panou s naslovnom stranom bio je prazan prostor na mestu odakle je tekst uklonjen. Biće da je neko napravio ozbiljnu grešku da bi taj članak u poslednjem trenutku bio povučen. Urednik vesti gospodin Lim i urednik fotografije gospodin Ro raspravljali su se sa gospodinom Munom, koji je urlao na njih govoreći da je ta priča, o kojoj god da se radilo, morala ići na naslovnu stranu. Sođa se postrance provukla do stola gospodina Roa i spustila na njega svoju fasciklu s fotografijama. Bacila je pogled na svog oca, koji je podigao obrve i bez glasa je upitao: „Otkud ti ovde?”

Pokazala je fasciklu s fotografijama i prekrstila ruke, upitno gledajući pano s nedovršenom stranicom. Čitav splet emocija ocrtavao se na licu njenog oca dok je posmatrao svoje dete koje se, i pored njegovog protivljenja, izborilo za svoju poziciju u novinskoj kući, i to kao pripravnik tokom školske godine. Moguće je biti previše pametan za sopstveno dobro.

Ostavivši urednike da se međusobno glože, gospodin Kim je prišao Roovom stolu i stavio kolumnu premazanu voskom na njega, a onda se spustio u Roovu stolicu.

„Šta se dogodilo?” pitala je Sođa.

„Najnovija vest koja je stigla u poslednjem trenutku.”

„O čemu se radi?”, pitala je Sođa, dok joj je pramen kose upadao u oči. Odsutno ga je sklonila iza uha. Apba¹ je razmišljao strateški i mrzeo je promene izgleda stranice u poslednjem trenutku. Dolazila je u njegovu kancelariju od svoje četvrte godine i provela mnoga popodneva vrteći se oko panoa dok je on voskom prelazio poledine fotografija i isečaka sa tekstom, raspoređivao ih po tabli i pritiskao, lepeći ih na nju

¹Apba – korejski izraz za oca. (Prim. prev.)

tačno onako kako je zamislio. Tražio je da mu se unapred u slovo dostavi tačna dužina svakog članka da bi mogao u mislima unapred da uklopi priloge sa tekstom, pre nego što će uopšte početi da se bavi pripremom za štampu. Naučio je Sođu da razmišlja o fotografijama kao sastavnim delovima stranice. Fotografija je samo deo veće celine novina, kao što je i svaki novinar samo bezimeni segment većeg organizma Korejske Centralne informativne agencije. Tako je Sođin najraniji doživljaj fotografije bio povezan sa upražnjenim prostorom koji je ona trebalo da popuni – one su predstavljale maleni deo veće poruke, koji je popunjavao međuprostor u značenju već izgrađene priče.

„Uh”, uzdahnuo je njen otac. „Kradljivac kukuruza je pobe-
gao iz zatvora, onaj momak Ćin Li Park.”

Sođa je osetila kako joj se krv povlači iz glave dok se nasla-
njala na sto da bi se pridržala. „Šta?”, prošaputala je.

„Kopile je *pobeglo* iz zatvorskog logora Jodo. Kako je, dođa-
vola, uspeo u tome...” Apba je odmahnuo glavom. „Nakon što je
svojoj porodici naneo takvu sramotu, taj *saekee*,² beži iz zatvora
spasavajući sopstvenu kožu, upropastivši time svoju porodicu.”
Jodo, zatvorski logor, bio je jedan od najčuvanijih zatvora u naj-
severnijem regionu Hemgjongu, bezvodnoj oblasti poznatoj po
rudnicima kamenog uglja u koju su slati najgori kriminalci i
politički disidenti. Niko se nikada nije vratio iz Jodoa.

„Pobegao je...”, tiho je ponovila, lice joj je bilo bledo, a oči
zagledane u neko daleko mesto.

„Jesi li ga poznavala?”, upitao je njen otac.

Trgla se i povratila prisebnost. „Ne.”

Pogled mu je postao oštriji i pažljivo ju je posmatrao. „Išao
je na tvoj fakultet.”

²*Saekee* – bukvalno: potomak, ali se koristi kao skraćeni oblik od Gae-saekki
(gae-pas), dakle: pasji sin. (Prim. prev.)

„Ne poznajem baš *svakoga* na fakultetu, Apba”, odvrtila je, sabravši se.

Gospodin Kim je prstima pritisnuo kolumnu teksta koja je bila na stolu, ostavivši otisak u vosku. „Kako li je taj saekee uopšte upisao tvoj fakultet, takav dripac? Pravi *gangpae*³ kriminalac dobija stipendiju za Univerzitet *Kim Il-sung*?! Neshvatljivo. Znaš da sprovode rigorozne provere svih studenata.”

„To je dobro”, uspela je tihim glasom da izgovori Sođa. Dok joj je krv bubnjala u slepoočnicama ona je bila usredsređena samo na jednu činjenicu: Čin Li Park je pobegao, bio je slobodan. Suze su joj navirale na oči, pa ih je brzo potisnula treptanjem, pokušavajući da se smiri. Duboko udahnuvši, počela je da nabraja u sebi: jedan Nebeski Vođa, dvojica Nebeskih Vođa, trojica Nebeskih Vođa, četvorica...

³Gangster.

1.

Ćin Li Park je stajao u predvorju sale za predavanja Univerziteta *Kim Il-sung* u zakopčanom farmerskom kaputu i čizmama koje mu je dodelila država, a koje su bile toliko stare da su mu se videli palčevi. Drugi studenti su tamarali unaokolo u novim jaknama, sveže ispeglanim pantalonama, šepureći se najmodernijim frizurama – izbrijanih glava s pramenom duže kose prebačenim na jednu stranu. U odnosu na njih Ćin je delovao kao seoski *chonnom*⁴ bistrog pogleda, imao je izgled momka iz unutrašnjosti čestitog držanja, koji ga je obeležavao kao laku metu za gradske mangupe. *Seoski žderač pacova, gaesakee*, urlali su od smeha kada bi se sudario s njima u hodnicima, udarajući ga u rame ili mu zabijajući lakat u rebra. Ali čak i u tim smešnim čizmama Ćin je koraćao ponosno i nesputano, što je ukazivalo na njegovu snagu i spremnost, i umeo je da uzvрати istom merom. Izbacivao je psovke kao iz praćke, nazivajući ih *baptongom*⁵ *idiotom, sinom majčinog brata, sinom majčine koze*. Bile su to čudne psovke iz unutrašnjosti koje Sođa dotad nije čula, a igre rečima u njima činile su da se svi u hodniku smeju zajedno s Ćinom. Umeo je da pridobije ljude na svoju stranu, posebno kad su počeli da shvataju da je jedan od

⁴Brđanin.

⁵Glupan.

najbistrijih u razredu. Kada bi čitav razred bio u nedoumici, profesori su se neizostavno okretali njemu za odgovor. Nije se radilo samo o tome da je pamtio tekstove; iznalazio je iznenađujuće načine gledanja na stvari i posedovao percepciju oštru poput brijača. Bio je, što bi se reklo: *prva klasa pirinča*.

Ali Ćin se osećao ugroženo pred Sođom i drugim studentima iz Pjongjanga. Iako se tokom časova s njima šalio, posle bi se povlačio, osećajući se kao uljez koji nekom greškom luta hodnicima njihovog cenjenog univerziteta. Zaputio bi se sam gradskim ulicama i zaticao sebe kako sa divljenjem zuri u raskoš koja ga je okruživala. Pjongjang sa svojim širokim sivim avenijama i saobraćajcima čije su bele rukavice usmeravale usamljena vozila koja su se lagano kretala pustim ulicama poput privatnih aviona na praznim pistama; Pjongjang u kojem su sve žene u odelima sa suknjama nosile istu nijansu tamnocrvenog ruža na usnama, a trotoari vrveli od pešaka čija su se ozbiljna lica i četvrtaste frizure slivale u jedan lik – ti energični stanovnici grada, ti građani pravog sveta. Čak su i studenti koji su hodali hodnicima Univerziteta *Kim Il-sung* pripadali nekoj drugoj vrsti ljudi, sa svojom gradskom sofisticiranošću, inostranom odećom, noseći stvari koje Ćin nikada nije ni sanjao da bi mogao da ima, kao što su ranci sa grbom Kim Il-sunga, satovi iz Poljske, jakne iz Rusije. Ćinova postidečnost bila je toliko duboka da nije bila samo emocionalna, bila je egzistencijalna.

U njegovom rodnom gradu Kangiju ljudi su imali sve vreme ovoga sveta da sede na svojim nezaposlenim guzicama i sprdaju se jedni sa drugima jer tamo više nije bilo industrije. Čitava oblast bila je pogođena razornom glađu kada je Voljeni Vođa proglasio Mukotrpní marš 1994.⁶ godine, kada su

⁶Marš patnje, Naporni marš od 1994. do 1998, period velike gladi u Severnoj Koreji, posledica ekonomske krize i serije poplava i suša. Prema nekim procenama, umrlo je između 600.000 do 2,5 miliona ljudi. (Prim. prev.)

ukinuta i državna sledovanja hrane i električna energija. Njegov otac je poslušao direktivu o *Trpljenju zarad višeg dobra, jednom obroku umesto tri* i počeo je da uteruje svoju porodicu u red poput policijskog komesara. Dok su drugi ljudi na razne načine pokušavali da se snalaze da bi zaradili novac – sakupljajući hranu, trgujući i krijumčareći robu iz Kine - njegov otac je odbijao da se bavi ‘nelegalnim poslovima’, izabравši da nastavi da radi kao nadzornik u fabrici alata čak i kada su sve zarade ukinute, čak i kada je struja isključena.

Dok je otac odabrao da se zakopa u oskudicu, Ćin se pobunio protiv tog tvrdičluka i svoju energiju usmerio ka spolja, obračunavajući se sa svim nedaćama pomoću nepokolebljive ambicije. Većina Severnokorejaca verovala je da je nećija budućnost određena porodičnim poreklom, koje je određivalo iza kojih se vrata nalazi tvoja sudbina, ali Ćin je čvrsto odlučio da se izdigne iznad svog porekla. U njegovoj glavi Voljeni Vođa je predstavljao pravu očinsku figuru, vrednu divljenja, i on je radio na tome da se dokaže kao marljiv radnik, puneći štamparske mašine patronima s mastilom i učeći do sitnih sati svakog jutra.

Kada je dobio stipendiju za Univerzitet *Kim Il-sung* Ćin je znao da se konačno oslobodio. Njegova sudbina više nije bila vezana za oca i život škrtog nadzornika. Budućnost nije morala da bude raščlanjena u šolje sledovanja hrane jer je Ćin prevazišao društveni status svog oca i biće u stanju da raspodeli dobrobiti svog novog života na čitavu porodicu. Time što je probio zapečaćena vrata Pjongjanga osigurao je svima njima mesto za velikim stolom i bio je odlučan da to iskoristi što bolje može.

Sođa je bila najlepša, ali i devojka iz najbolje porodice koju je Ćin ikada upoznao. Bila je brza na jeziku i bezbrižna, čak i

bezobzirna, kako to samo može biti devojka visokog porekla. Špicaste brade, nežnih usana i s paž frizurom koja je otkrivala njen tanki vrat, predstavljala je neuobičajenu pojavu u odnosu na ostatak dugokosih devojaka. Kada bi sa drugaricama ruku podruku prolazila hodnikom, svi su se okretali za njima. Ćin nije znao da li je više opčinjen time što je ona među najboljim studentima ili činjenicom da se bavi fotografijom. Nikada nije čuo za ženu novinskog fotografa jer su svi kamermani i novinsko osoblje koje je ikada upoznao bili muškarci. Sođino rušenje stereotipa i njena genijalnost prestravljivali su ga, ali i činili zaljubljenim u nju. Neće biti nimalo lako upoznati tu devojkicu.

Počela je da pecka i zadirkuje Ćina na časovima, priključujući se šalama, nazivajući ga svim mogućim imenima, od baptonga do seoskog klipana, sakupljača balege. Prekrštenih ruku i ispravljenih ramena, Ćin se junački nosio s tim i uzvraćao šalama, nazivajući je Gospođicom njuškalom 21. veka, Gospođicom prevelikom za kratke pantalone (u smislu da je previše samopouzdana i gorda), i podizao ulog iz dana u dan izmišljajući nova imena za nju – Gospođica predsjedavajuća katedre za sveznanje, pododsek južnog kampusa; *Gospodin* uvaženi kamerman, nazvao ju je jedanput kada se pojavila s foto-aparatom. Svi su se smejali, a Sođi se lice zacrvenelo dok je sedala za svoj sto. Dobacila je nadmeno preko ramena: „Vrati se svojim ovcima, seljačino. Gradske devojke nisu za tebe.”

Ćin je slegnuo ramenima. „Mogao bih da te naučim ponečemu o prirodi.” Nekoliko se momaka zakikotalo.

„Uz sve to vreme koje si proveo sa domaćim životinjama, kladim se da si štošta naučio”, brzo je uzvratila.

„Kao što rekoh, mogu da te naučim.”

Odeljenje je prasnulo u smeh. Sođa je zurila u svoje prijatelje, ali se nije udostojila da se okrene i pruži Ćinu to zadovoljstvo. Ali time je među njima započelo podbadaње.

Kada se Sođa priključila debatnom klubu uključio se i Ćin, samo da bi bio u protivničkom timu. Počeli su zajedno da idu na časove, s knjigama u rukama, nikada se ne dodirujući, ali i nikada daleko jedno od drugoga. Oboje su se učlanili u filmsku sekciju i počeli da sede zajedno u kafeteriji. Kako je školska godina odmicala, rođena je fraza *Sođa i Ćin*, sa Sođinim imenom kao prvim, naravno. Ćin je bio svestan da je i pored toga što je Sođi drag, i pored njegovog uspeha u školi, i dalje praktično bio niko i ništa. Bio je momak iz unutrašnjosti niskog porekla, čija porodica nije bila niti imućna niti uticajna, i bilo je neverovatno da bi devojka poput Sođe uopšte provodila vreme s njim.

Sođa je, takođe, bila veoma svesna toga i predosećala da bi njen privilegovani položaj mogao da ugrozi njihovo delikatno udvaranje. Umanjivala je društvene veze svoje porodice, čak je pokušavala da omalovaži i sopstvena postignuća. Kada joj je ponuđena i druga godina stručne prakse u novinskoj kući Rodong, dve nedelje to nije pominjala Ćinu, zabrinuta da će to biti shvaćeno kao još jedan pokazatelj privilegovanog položaja i uticaja koji je njena porodica imala u visokom društvu Pjongjanga. Konačno mu je to pomenula jednog dana kad su zajedno izlazili sa časa.

Uputili su se ka biblioteci dok je sunce kosim zracima kasnog popodneva osvetljavalo hodnik, a zimsko posle podne prelazilo u melanholijsku večeri. Kada su prišli vratima biblioteke Sođa je potegnula tu temu.

„Znaš onu stručnu praksu za fotografa koju obavljam u novinskoj kući?“, pitala je.

„Da.“

„Možda ću nastaviti s njom i tokom sledeće godine.“

„Mislio sam da stručna praksa traje samo godinu dana?“

„Rekli su da mogu...“, napravila je pauzu, „da mogu da mi je produže.“

„Zaista?“, uzviknuo je Ćin.

„Da“, rekla je Sođa tiho, zabrinuta da će on možda biti povređen ili razočaran. Njen rođeni otac je bio besan zbog te ponude i pretio da će joj baciti kameru. Apba je želeo da se ona usredsredi na studiranje radije nego da nastavi da se ‘vucara’ po gradu i fotografiše u svako doba dana i noći. Pitala se kako će se Ćin osećati zbog toga.

„Produžite ti stručnu praksu za još godinu dana? To je počast, zar ne?“ Ćin se zaustavio. „Niko ne dobija dve godine stručne prakse.”

Sođa je blago slegla ramenima, pogleda prikovanog za stol-pala.

„Čestitam!“ uzviknuo je Ćin. „Zadržaćete još jednu godinu! Zašto izgledaš tako potišteno? Trebalo bi da si presrećna!”

„Ti si srećan zbog toga?”

„Naravno. To je privilegija. Ponosan sam na tebe!”

„Ali...” Oklevala je, odjednom postićena onim što će upravo izgovoriti. „Neki kažu da ne bi trebalo da radim kao novinar, da to nije ‘prikladno’.”

„*Prikladno?! Ko to kaže?* Rodong bi izgubio glavnu zvezdu kad bi ostao bez tebe.”

„Ne kažu to novine”, nežno je rekla.

Ćin joj je proučavao lice. „Tvoji roditelji”, rekao je konačno, zamišljajući kako roditelji više klase mogu da reaguju na ideju da im ćerka radi kao fotograf.

Klimnula je glavom. „Ne žele da jurcam po gradu i fotografisšem. Žele da budem nastavnica. Znaš, neko ‘uvažen’.”

„Hm”, rekao je Ćin dok su nastavljali da idu niz hodnik, hodajući blizu jedno drugom, ali ne usuđujući se da se drže za ruke jer bi ih neko mogao videti. „Daj im malo vremena”, rekao je staloženim glasom, „i ubedićemo ih.” Koraci su im bili usaglašeni i Sođa je osećala kako im se tela spontano njišu u ritmu, poput

ruku plivača koje seku somotsku vodu jezera. Pogledala je u Ćina i preplavio ju je osećaj spokoja. S njim na svojoj strani osećala je da će sve proteći bez problema. Sve će ispasti kako treba.

Sođa je počela da dovodi Ćina u mračnu komoru, gde su pod plaštom nevidljivosti osećali kako svet i sve njegove mahinacije nestaju – nadzor nastavnika, vršnjaka, prijatelja, pa čak i porodice ostajao je pred vratima. Stajali su u memljivom crvenom mutnom svetlu, svesni odsjaja na sopstvenoj koži i toplote daha onog drugog dok su sate provodili zajedno potapajući fotografije u kadice za razvijanje, brojeći jedno drugom sekunde, zadatak koji je bio jednoličan, ali i utešan u svojoj jednostavnosti.

Jednom prilikom Ćin je umočio prst u rastvor za zaustavljanje razvijanja fotografija i naslikao nešto na jednoj od nerazvijenih fotografija. Ubacio ju je nazad u kadicu za razvijanje i posmatrao dok je Sođa vadila mokri papir iz kadice i otresala ga, rasipajući kapljice rastvora po radnoj ploči. Naglo se zaustavila i izbliza zagledala u fotografiju, oči su joj se razrogačile.

„Opba,⁷ ti si ovo napisao?!“

Ćin se prigušeno nasmejjao.

„Znaš li da je bilo kakvo menjanje fotografije prekršaj?“, povikala je. „Petljaš se s vlasništvom nacionalne novinske kuće Rodong, a to je krivično delo!“

Boja se povukla s Ćinovog lica. Sranje, šta je to učinio? „Nisam nameravao da... žao mi je“, mucao je. Dodavola! Posegao je za fotografijom, ali ju je Sođa sklonila dalje od njega.

Pokušavala je da održi strog izraz lica, ali se njena namrštenost istopila u kaskadi kikotanja. „Neću te prijaviti, Opba.“ Razdragano ga je ćušnula.

⁷*Opba* – na korejskom način obraćanja devojke mladiću koji je njenih godina, u značenju sličnom reči brat. (Prim. prev.)

„Daj mi je”, rekao je. „Moramo da je pocepamo.”

„Ne.” Podigla je fotografiju visoko. „Moja je. Zadržaću je.”

„Ali to je prekršaj! Nisam znao, nisam znao!”

Zakolutila je očima. „U redu je. Zaista. Niko nikada neće saznati.”

„Ali trebalo bi sam da priznam”, insistirao je.

„Oh, Opba, kakva si ti budala. U redu je, samo sam se šalila.” Podigla je obrvu, gledajući ga nestašno pre no što će konačno reći: „Možda.”

Ćin je zazviždao, lagano, ali nervozno, i stavio joj ruke na ramena. Umalo da je protrese, ali je pustio da mu ruke skliznu u zagrljaj. Bila je nezgodna, ta Sođa, i on nije bio stopostotno siguran da li se šali ili ne, ali više nije bio zabrinut. Nešto u njenom podrugljivom ponašanju kao da je podiglo nekakav zasun u njegovim grudima. Mogao je mnogo slobodnije da diše kad je u njenoj blizini, što je bilo začuđujuće jer nije ni shvatao da se ranije osećao sputano. Osećao se celovito i bezbedno, što mu je omogućavalo da se opusti i oseća slobodnije u svojoj koži – u svim svojim kožama: onoj seoskog klipana, begunca iz malog grada, kovača sopstvene sudbine, briljantnog studenta, neodlučnog dečka. Prvi put je bio u miru sa samim sobom i svetom. Užasno se plašio da to ne upropasti.

Sođa je, sa svoje strane, shvatila da je naišla na nekoga ko joj je ravan u pogledu intelekta, temperamenta i ambicije. Kao da je konačno mogla da se uspravi do svoje pune visine, prvi put, i uživala je u punoći tog osećaja. Sa Ćinom je osećala da može da bude u potpunosti ono što jeste i, poput njega, osećala je poriv da uradi više, da bude bolja na svim poljima, uključujući njihov odnos. Neprestano je tražila načine da ga iznenadi i povodom jednog sastanka odlučila je da stavi na probu njegovo poverenje. Tražila je da se nađe s njom na železničkoj stanici.

„U redu, a šta ćemo raditi? Idemo li negde?“, pitao je Ćin, razmišljajući treba li da ponese isprave sa sobom.

„Videćeš“, zagonetno je rekla.

Ćin je stigao deset minuta ranije i čekao ju je u blizini perona preplavljenog oblacima prašine, mirisom mašinskog ulja i slatkastim dimom zagorelih šećernih dukova.⁸ Stajao je u predvorju tražeći je pogledom, dok su se ljudi gurali izlazeći iz voza i jurili pored prodavaca koji su stajali na sredini perona s kolačima koji su se pušili i vikali: *Duk, slatki, vrući duk!* Ćin je čekao pola sata, skenirajući lica koja su poskakivala unaokolo nadajući se da će je ugledati u gužvi, i baš kada se spremao da ode osetio je kako ga neko grli i stavlja mu povez na glavu, čvrsto ga vezujući. Brzo je podigao ruke ka glavi i cimnuo povez, ali je ovaj već bio dobro zategnut. Pokušao je da se odbrani od napadača.

„Opusti se, Opba, ja sam“, reče ona.

„Sođa?“, viknu on.

„Da. Idemo u šetnju.“ Stavila mu je ruku na leđa, toplu i umirujuću. „Tokom sledećih sat i više ja ću izigravati tvoje oči. Veruj mi.“ Uvukla je šaku u njegovu i poletela poput metka, povukavši ga kroz gužvu.

„Čekaj malo!“, rekao je, ali je ona nastavila da hoda, cimajući ga dok je obilazila neke ljude i naletala na druge. Došli su do ulaza, gde ga je provela kroz rampu sa okretnim ručkama, pa na ulicu. Ćin je držao Sođinu ruku, uživajući u njenoj neukrotivoj energiji i osećaju da je slep i prepušten njenom vođstvu. Počeo je da se igra s njom, cimajući joj ruku tamo-amo, pokušavajući da je skrene s puta.

„Prekini“, nasmejala se i nastavila da hita po trotoaru.

Hodali su još dvadesetak minuta kada je gurnula teška metalna vrata i uvela ga u zgradu. Dovala ga je do stepenica i

⁸*Duk* – tradicionalni korejski hleb od pirinčanog brašna kuvanog na pari, u ovom slučaju sa dodatkom šećera služi kao kolač. (Prim. prev.)

počela da se penje. Pratio ju je, osluškujući kako zvuk njihovih koraka odzvanja stepeništem. Ćin je pretpostavio da su u stambenoj zgradi i pitao se vodi li ga ona to svojoj kući. Bio je oduševljen, ali i preplašen zbog pomisli da će ga možda predstaviti svojoj porodici. Ne, razmišljao je, to ne može biti. Bilo je nezamislivo da će upoznati njenu porodicu u ovom trenutku, kao što je bio svestan da nikada ne bi mogao da je odvede u svoj osiromašeni rodni grad; verovatno nikada nije bila u gradu severnijem od Pjongsonga, a kamoli u zabačenom gradiću u blizini granice s Kinom. Ali gde bi to onda mogli da budu? Srce mu je ubrzano kucalo dok ga je vukla uz stepenice, ali kad su se popeli na vrh stepeništa prepustio se postojećem ritmu njihovih koraka i među njima se stvorio osećaj poverenja.

Najzad je Sođa otvorila vrata i provela ga kroz njih. Iskoracili su na svež vazduh. Ćin je osetio vetar na telu i mogao je da čuje udaljeni zvuk saobraćaja ispod. Uzevši sve u obzir, pretpostavio je da se nalaze na nekom krovu. Tada mu je Sođa pustila ruku.

Ćin se zaledio u mestu, ruke su mu se klatile pored tela. „Šta sada da radim?”

„Hodaj pravo dok ti ne kažem da staneš.”

„Stvarno?”

„Stvarno.”

Oklevao je, sva su mu čula bila budna, osećao je povetarac i čuo zvukove ispod njih koje je vetar donosio: jedva čujni glasovi i koraci pešaka na ulici, kamion koji ubrzava ulicom, cvrkut vrabaca. Ćin je duboko udahnuo i napravio nekoliko ispitivačkih koraka, a zatim se zaustavio.

„Nastavi da hodaš”, rekla je.

Ćin je napravio još nekoliko koraka, krećući se sve samouverenije, dok mu Sođa nije doviknula: „Stani!”

Dotrčala je i stala pored njega. „Jesi li spreman?“, upitala ga je bez daha.

„Da.”

Skinula mu je povez sa očiju.

Ćin je stajao na oko trideset metara iznad nivoa ulice, gledajući dole na glavnu promenadu Pjongjanga. Desno od njega bile su ogromne predsedničke palate i velelepna Kumsusan avenija, na kojoj su se održavale sve državne parade. S njegove leve strane mogao je da vidi spomenik Kolima, letećeg konja s raširenim krilima, njuška mu je bila podignuta ka nebesima. Kolima je bio čuven konj-glasnik koji je doleteo do vojnih ispostava tokom Mandžurijskog rata i pomogao Čosunu⁹ da odbije napadače i konačno pobedi. Leteći konj je bio simbol borbenog duha naroda i njegovog brzog ekonomskog razvoja, a sada se nalazio u visini njegovih očiju. Sve znamenitosti Pjongjanga bile su prostrte ispred njega.

„*Omona.*”¹⁰ Uzdahnuo je, a srce mu je preskočilo otkucaj.

„Predivno je, zar ne?“, rekla je Sođa nežno.

„Nisam mogao ni da pretpostavim.”

Sođa je sijala od zadovoljstva, oči su joj se caklile dok je gledala ka Kumsusan aveniji.

„To je to, Ćin Li Parku. To je naša budućnost.”

Duboko je udahnuo dok je pažljivo posmatrao gradski pejzaž, a onda je pogledao u nju. Prvi put u životu osetio je da razume šta reč *širokogrudost* zapravo znači. Posegnuo je za njenom rukom i pogledao ka siluetama zgrada na horizontu. Uz Sođu je najzad uspeo da oseti koliko opušten, ispunjen i darežljiv život

⁹Čosun – ili Zemlja jutarnjeg spokoja, arhaični naziv za Koreju, prema dinastiji Čosun tj. Ji (1392-1910). Koreju tako zove i korejska imigracija u Japanu i Kini. Danas se odnosi na Severnu Koreju, Južna Koreja koristi naziv Hanguk da označi nominalno isti narod. (Prim. prev.)

¹⁰O, bože!

može biti. Njegov život počeo je da pušta korenje u Pjongjangu i on je, poput vilinog konjica, izlazio iz svoje čaure.

„Znaš, Sođa, ti činiš da se ovako osećam.” Ispružio je ruke ispred sebe, kao da želi da zagrlji čitav predeo pred sobom. „Otvorila si mi nove horizonte, hoću reći, ne samo time što si me dovela ovde gore”, nasmejao se, „nego i na druge načine, takođe. Otvorila si nešto u meni...”

Čekala je da on nastavi i umalo da ubaci neku šalu, kad ju je nešto u njegovim očima nateralo da se ugrize za jezik i sačeka.

„Ne znam.” Konačno je odmahnuo glavom i privukao je u zagrljaj. Ali tačno je znao šta oseća.